

UZASADNIENIE

WYROKU W CAŁOŚCI

Decyzją z 27.01.2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. na podstawie art. 100 § 1 oraz art. 97 § 1 ustawy z 29 sierpnia 1997r. Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2020r., poz. 1325) w związku z art. 31 i 32 ustawy z 13 października 1998r. systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2020r., poz. 266 z późn. zm.) orzekł, że:

1. B. P. jako spadkobierca ponosi wraz z M. P. i P. P. odpowiedzialność za zobowiązania spadkodawcy Z. P. zmarłego 17 grudnia 2016r., ostatnio stale zamieszkałego w Ł. z tytułu nieopłaconych składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych i Fundusz Ubezpieczenia Zdrowotnego za nw. okres w łącznej kwocie 13.706,82 zł:

- Fundusz Ubezpieczeń Społecznych za okres 07.2015 - 12.2016r. w kwocie 13.417,87 zł (w tym należność główna w kwocie 12.416,87 zł, odsetki za zwłokę liczone na 17.12.2016r. w kwocie 1.001,00 zł)
- Fundusz Ubezpieczenia Zdrowotnego za m-c 12.2016r. w kwocie 288,95 zł należności głównej, odsetek za zwłokę liczonych na 17.12.2016r. – brak

2. M. P. jako spadkobierca ponosi wraz z B. P. i P. P. odpowiedzialność za zobowiązania spadkodawcy Z. P. zmarłego 17 grudnia 2016r., ostatnio stale zamieszkałego w Ł. z tytułu nieopłaconych składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych i Fundusz Ubezpieczenia Zdrowotnego za nw. okres w łącznej kwocie 13.706,82 zł:

- Fundusz Ubezpieczeń Społecznych za okres 07.2015 - 12.2016r. w kwocie 13.417,87 zł (w tym należność główna w kwocie 12.416,87 zł, odsetki za zwłokę liczone na 17.12.2016r. w kwocie 1.001,00 zł)

- Fundusz Ubezpieczenia Zdrowotnego za m-c 12.2016r. w kwocie 288,95 zł należności głównej, odsetek za zwłokę liczonych na 17.12.2016r. - brak

3. P. P. jako spadkobierca ponosi wraz z M. P. i B. P. odpowiedzialność za zobowiązania spadkodawcy Z. P. zmarłego 17 grudnia 2016r., ostatnio stale zamieszkałego w Ł. z tytułu nieopłaconych składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych i Fundusz Ubezpieczenia Zdrowotnego za nw. okres w łącznej kwocie 13.706,82 zł:

- Fundusz Ubezpieczeń Społecznych za okres 07.2015 - 12.2016r. w kwocie 13.417,87 zł (w tym należność główna w kwocie 12.416,87 zł, odsetki za zwłokę liczone na 17.12.2016r. w kwocie 1.001,00 zł)

Fundusz Ubezpieczenia Zdrowotnego za m-c 12.2016r. w kwocie 288,95 zł należności głównej, odsetek za zwłokę liczonych na 17.12.2016r. - brak

(decyzja w aktach ZUS)

Uznając powyższą decyzję za krzywdzącą, wszyscy troje wnioskodawcy, złożyli od niej odwołanie, będąc reprezentowanymi przez tego samego pełnomocnika w osobie adwokata, wnosząc o jej zmianę i ustalenie, że w okresie od lipca 2015 r. do grudnia 2016 r. Z. P. nie był objęty obowiązkiem opłacania składek na Fundusz Ubezpieczeń Społeczny i Fundusz Ubezpieczenia Zdrowotnego, tj. ustalenie, że stwierdzone zaskarżoną decyzją zobowiązanie nie istniało, a nadto wnieśli o zasądzenie kosztów zastępstwa adwokackiego według norm prawem przewidzianych. W uzasadnieniu argumentowali, że Z. P. od lipca 2015 r. pobierał rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, a także, że pomimo braku możliwości faktycznego wykonywania pracy w ramach prowadzonej działalności, to nie została formalnie zawieszona, gdyż Z. P. wierzył, że kiedyś uda mu się pokonać chorobę i wrócić do zawodu architekta, który

wykonywał, wobec czego wpis do (...) miał w okresie od lipca 2015 r. charakter wyłącznie iluzoryczny, albowiem w tym czasie w rzeczywistości Z. P. już tej działalności nie wykonywał ze względu na bardzo zły stan zdrowia. Podnieśli też, że Z. P., będąc architektem, nie był jako twórca, który jednocześnie pobiera rentę z tytułu niezdolności do pracy w ogóle zobowiązany do opłacania składek na ubezpieczenia społeczne. W konkluzji skarżący zakwestionowali istnienie obowiązku uiszczania przez Z. P. składek za okres objęty zaskarżoną decyzją.

(odwołanie k. 3-5, k. 3-5 VIII U 926/21, k. 3-5 VIII U 927/21)

W odpowiedzi na odwołania pozwany wniósł o ich oddalenie a także o zasądzenie solidarnie od wnioskodawców na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa radcowskiego według norm przepisanych.

(odpowiedzi na odwołanie k. 38-42, k. 8-12 VIII U 926/21, k. 8-12 VIII U 927/21)

Sprawy z odwołania M. P. o sygn. VIII U 926/21 i z odwołania P. P. o sygn. VIII U 927/21, zostały połączone ze sprawą z odwołania B. P. o sygn. VIII U 925/21, celem łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia za sygn. VIII U 925/21.

W toku postępowania strony podtrzymały dotychczasowe stanowiska.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Odwołujący się B. P., P. P. i M. P. są spadkobiercami, z dobrodziejstwem inwentarza, zmarłego w dniu 17 grudnia 2016 r. Z. P., wskazanymi w notarialnym akcie, poświadczenia dziedziczenia, z dnia 8 czerwca 2017r.

(notarialny akt poświadczenia dziedziczenia z dnia 8 czerwca 2017r. k. 18 akt ZUS)

Z. P. miał ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy w okresie od 4 czerwca 2014 r. do śmierci. (okoliczność niesporna)

Z informacji z (...) dotyczącej zmarłego Z. P. wynika, że do śmierci był on zarejestrowany jako podmiot prowadzący pozarolniczą działalność gospodarczą – pracownię projektowo – inwestycyjną. Z. P. prowadził działalność w zakresie architektury. W okresie objętym badaniem Z. P. nie ujawnił w (...), że nie prowadzi działalności gospodarczej, ani jej nie zawiesił.

(okoliczność niesporna, a nadto wydruk w (...) k. 71, zeznania M. P. e-prot. z 15.11.2021 r.: 00:09:12-00:25:44 w zw. z 01:14:49, zeznania B. P. e-prot. z 15.11.2021 r.: 00:28:22-00:50:16 w zw. z 01:16:11)

Z. P. sam prowadził działalność i nie zatrudniał w swojej pracowni żadnych osób.

(zeznania M. P. e-prot. z 15.11.2021 r.: 00:09:12-00:25:44 w zw. z 01:14:49)

Z. P. chorował od 2013 r. onkologicznie. W 2015 r. i w 2016 r. był poddany chemioterapii i był objęty opieką hospicyjną w domu, przyjmował morfinę przeciwbólowo. Odwołujący się, pomagali Z. P., w czasie choroby.

(dokumentacja medyczna k. 74-115, zeznania M. P. e-prot. z 15.11.2021 r.: 00:09:12-00:25:44 w zw. z 01:14:49, zeznania B. P. e-prot. z 15.11.2021 r.: 00:28:22-00:50:16 w zw. z 01:16:11, zeznania P. P. e-prot. z 15.11.2021 r.: 00:51:45- 00:56:27 w zw. z 01:18:17, zeznania świadka Z. T. e-prot. z 15.11.2021 r.: 00:59:11)

W dniu 20.09.2016 r. Z. P. wystawił fakturę VAT nr (...) za wykonaną usługę koncepcji architektonicznej rozbudowy istniejącego budynku. Pieniądze objęte fakturą zostały wypłacone przez Prezesa Fundacji (...) gotówką B. P..

(faktura k. 116, zeznania B. P. e-prot. z 15.11.2021 r.: 00:28:22-00:50:16 w zw. z 01:16:11, zeznania świadka Z. T. e-prot. z 15.11.2021 r.: 00:59:11)

Faktura ta została wystawiona przez Z. P. za wykonanie projektu architektonicznego obiektu do terapii i modlitwy, składającego się z kilkunastu budynków, położonego w Ł. dla potrzeb fundacji (...), która istnieje od 2010 r. Z. P. i

w/w fundacja nie zawarła żadnej formalnej umowy na wykonanie tego projektu. (zeznania M. P. e-prot. z 15.11.2021 r.: 00:09:12-00:25:44 w zw. z 01:14:49, zeznania B. P. e-prot. z 15.11.2021 r.: 00:28:22-00:50:16 w zw. z 01:16:11, zeznania P. P. e-prot. z 15.11.2021 r.: 00:51:45- 00:56:27 w zw. z 01:18:17, zeznania świadka Z. T. e-prot. z 15.11.2021 r.: 00:59:11)

Obiekt, którego dotyczył rzeczony projekt architektoniczny został przekazany w użytkowanie w 2015 r. Fundacji (...) przez Caritas na podstawie umowy użyczenia. Fundacja chciała wykorzystać projekt architektoniczny wykonany przez Z. P. pod nadzorem budowlanym do czego niezbędne było wystawienie faktury przez Z. P..

(zeznania świadka Z. T. e-prot. z 15.11.2021 r.: 00:59:11)

W badanym okresie, Z. P., z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej, zgłosił się jedynie do ubezpieczeń zdrowotnych, i terminowo regulował składki na ubezpieczenia zdrowotne, za okres od czerwca 2014 r. do listopada 2016 r. Nie dokonał, natomiast, zgłoszenia do ubezpieczenia społecznego (FUS) i nie regulował, w tym czasie, składek na te ubezpieczenia.

(okoliczność niesporna, a nadto rozliczenie konta na ubezpieczenie zdrowotne k. 117-120, zeznania B. P. e-prot. z 15.11.2021 r.: 00:28:22-00:50:16 w zw. z 01:16:11)

W zeznaniu podatkowym za 2015 r. Z. P. wskazał, że z działalności gospodarczej poniósł koszty 6443,61 zł. Z PIT -36 za 2016 r. wynika, że Z. P. uzyskał z działalności w 2016 r. przychód w wysokości 6000 zł, a koszty jego uzyskania wyniosły 7784,75 zł.

(zeznanie podatkowe za 2015 r. i PIT -36 za 2016 r. w aktach ZUS, zeznania podatkowe k. 8-36, pismo Naczelnika US k. 68, deklaracje k. 69-70)

W spornym okresie Z. P. przez cały czas należał do (...) Okręgowej Izby Architektów jako czynny członek i wносił z tego tytułu składki członkowskie.

(pismo z I. Architektów k. 37)

Pismami z dnia 22 września 2020 r. odwołujący zostali zawiadomieni o wszczęciu postępowania w sprawie przeniesienia odpowiedzialności za zobowiązania zmarłego Z. P..

(zawiadomienia z dnia 22 września 2020 roku k. 26 - 28 akt ZUS)

W dniu 1 października 2020 r. B. P. wystąpiła do organu rentowego z wnioskami o przedłużenie terminu do złożenia wyjaśnień w trakcie wszczętego postępowania administracyjnego i o udostępnienie jej materiałów tego postępowania, w tym przesłanie skanów dokumentów na podany adres poczty elektronicznej.

(wnioski z dnia 1 października 2020 roku k. 29 - 30 akt ZUS)

W dniu 26 października 2020 r. organ rentowy przesłał B. P., kserokopie żądanych dokumentów.

(pismo organu rentowego z dnia 26 października 2020 roku k. 31 akt ZUS)

Pismami z dnia 4 listopada 2020 r. odwołujący zostali zawiadomieni o zakończeniu postępowania w sprawie przeniesienia odpowiedzialności za zobowiązania zmarłego Z. P.. (zawiadomienia z dnia 4 listopada 2020 roku k. 34 - 36 akt ZUS)

W dniu 5 listopada 2020 r. B. P. wystąpiła do organu rentowego z wnioskami o przedłożenie jej kompletnej dokumentacji ubezpieczeniowej zmarłego Z. P., w tym wszystkich składanych przez niego deklaracji ubezpieczeniowych oraz zestawień wszystkich uiszczonych opłat w latach 2014 - 2016. Poza tym wystąpiła o udzielenie jej informacji precyzujących należności dochodzone przez organ rentowy w zakresie wskazanym w piśmie. W piśmie

zawarty też był wniosek o przedłużenie terminu do złożenia wyjaśnień. (pismo z dnia 5 listopada 2020 roku k. 39 akt ZUS)

W dniu 27 listopada 2020 r. wpłynęło do organu rentowego pismo B. P., datowane 5 listopada 2020 r. o treści jak wyżej.

(pismo z 5 listopada 2020 r. k. 43 akt ZUS)

Na to pismo w dniu 22 grudnia 2020 r. organ rentowy odpowiedział pismem, w którym zawarte było zestawienie zaksięgowanych na koncie zmarłego Z. P. dokumentów rozliczeniowych i wpłat dokonanych w okresie od czerwca 2014 r. do grudnia 2016 r.

(pismo z dnia 22 grudnia 2020 roku k. 45-46 akt ZUS)

W dniu 27 stycznia 2021 r. organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję. Wysokość należności przeniesionej na spadkobierców zaskarżoną decyzją wynika z rozliczeń konta spadkodawcy Z. P. dokonanej po jego śmierci.

(rozliczenie k. 45 - 47 akt ZUS, decyzja organu rentowego z dnia 27 stycznia 2021 r. wraz z dowodami jej doręczenia k. 48-49 akt ZUS)

Powyższy stan faktyczny został odtworzony na podstawie powołanych dokumentów, których autentyczności nie kwestionowała żadna ze stron, a i Sąd nie miał powodów by czynić to z urzędu. Zeznaniami wnioskodawców, Sąd przyznał walor wiarygodności jedynie w tej części w jakiej znalazły potwierdzenie w złożonych do akt dokumentach.

Sąd nie neguje temu, że w badanym okresie Z. P. był poważnie chory, a także całkowicie dał wiarę zeznaniom wnioskodawców, że pomagali w tym ciężkim okresie Z. P..

Sąd nie dał jednak wiary wnioskodawcom, że Z. P., w spornym okresie, nie prowadził działalności, albowiem, przeczą temu zeznania podatkowe za 2015 r. i 2016 r., wystawiona we wrześniu 2016 r. faktura, a także to, że przez cały czas Z. P. był czynnym członkiem I. Architektów, opłacał z tytułu działalności składki członkowskie, regulował też składki na ubezpieczenie zdrowotne w całym spornym okresie, a wreszcie z (...) wynika, że nigdy nie zawiesił swojej działalności, ani nie zaprzestał jej prowadzenia.

Sąd zważył, że poza głośnymi twierdzeniami wnioskodawców, że projekt architektoniczny, którego dotyczy faktura z września 2016 r. został wykonany przed 2015 r. nie ma żadnych innych dowodów, które potwierdziłyby prawdziwość tych twierdzeń. W szczególności z zeznań świadka Z. T. wynika, że nie istnieje żadna formalna umowa na wykonanie takiego projektu sprzed 2015 r. Jednocześnie świadek Z. T. zeznał, że obiekt, którego dotyczył projekt Z. P. został Fundacji (...) przekazany przez Caritas w 2015 r. w użytkowanie. Strona odwołująca nie złożyła jednak żadnych dowodów na poparcie wersji, iż projekt powstał przed okresem objętym skarżoną decyzją, wobec czego Sąd uznał, że okoliczność ta pozostała nieudowodniona.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołania podlegają oddaleniu.

Obowiązki płatnika ubezpieczenia społecznego w sposób jednoznaczny określone zostały w art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. 2021 r. poz. 423 ze zm.), w myśl którego płatnik składek jest obowiązany według zasad wynikających z przepisów ustawy obliczać, potrącać z dochodów ubezpieczonych, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy.

Z treści art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 12 ust. 1 ustawy systemowej wynika, że obowiązkowym ubezpieczeniem emerytalnym i rentowym, wypadkowym – podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi.

Zgodnie z art. 8 ust. 6 w/w ustawy za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się:

1) osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców lub innych przepisów szczególnych, z wyjątkiem ust. 6a;

2) twórcę i artystę;

3) osobę prowadzącą działalność w zakresie wolnego zawodu:

a) w rozumieniu przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne,

b) z której przychody są przychodami z działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych;

4) wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz wspólników spółki jawnej, komandytowej lub partnerskiej;

4a) akcjonariusza prostej spółki akcyjnej wnoszącego do spółki wkład, którego przedmiotem jest świadczenie pracy lub usług;

5) osobę prowadzącą publiczną lub niepubliczną szkołę, inną formę wychowania przedszkolnego, placówkę lub ich zespół, na podstawie przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (Dz.U. z 2020 r. poz. 910 i 1378 oraz z 2021 r. poz. 4).

Zgodnie z art. 9 ust. 4 c w/w ustawy osoby prowadzące pozarolniczą działalność, o której mowa w art. 8 ust. 6 pkt 1, mające ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym do czasu ustalenia prawa do emerytury.

W rozumieniu art. 13 pkt 4 ustawy systemowej, obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby fizyczne, osoby prowadzące pozarolniczą działalność - od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej - a obecnie na podstawie art. 36aa oraz przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców.

Z mocy art. 11 ust. 2 w/w ustawy, ubezpieczeniu chorobowemu osoby prowadzące pozarolniczą działalność podlegają dobrowolnie na swój wniosek.

W myśl art. 47 ust. 1 ustawy systemowej, płatnik składek przesyła w tym samym terminie deklarację rozliczeniową, imienne raporty miesięczne oraz opłaca składki za dany miesiąc, z zastrzeżeniem ust. 1a, 2a i 2b, nie później niż:

- do 10-tego dnia następnego miesiąca - dla osób fizycznych opłacających składkę wyłącznie za siebie;

- do 5-tego dnia następnego miesiąca - dla jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych;

- do 15-tego dnia następnego miesiąca - dla pozostałych płatników.

W świetle art. 23 ust. 1 ustawy systemowej, od nieopłaconych w terminie składek należne są od płatnika składek odsetki za zwłokę, na zasadach i w wysokości określonych w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa - z wyłączeniem art. 56a.

Na podstawie zaś art. 66 ust. 1 pkt 1c ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych z dnia 27 sierpnia 2004 r. (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1373 ze zm.) osoby spełniające warunki do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, które są osobami prowadzącymi działalność pozarolniczą, z wyłączeniem osób, które

zawiesiły wykonywanie działalności gospodarczej na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców lub przepisów o ubezpieczeniach społecznych.

Zgodnie z art. 31 i 32 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych do należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, zastosowanie znajduje m.in. art. 97 § 1, art. 98 § 1 i 2 pkt 1, 2, 5 i 7, art. 100 i art. 101, a także art. 118 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. – Ordynacja podatkowa.

Zgodnie z art. 97 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. Ordynacja podatkowa (t. j. Dz. U. z 2019 r., poz. 900 ze zm.), spadkobiercy podatnika, z zastrzeżeniem § 2, przejmują przewidziane w przepisach prawa podatkowego majątkowe prawa i obowiązki spadkodawcy.

Zgodnie z art. 98 § 1 Ordynacji podatkowej do odpowiedzialności spadkobierców za zobowiązania podatkowe spadkodawcy stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego o przyjęciu i odrzuceniu spadku oraz o odpowiedzialności za długi spadkowe.

W myśl § 2 przepis § 1 stosuje się również do odpowiedzialności spadkobierców za:

- 1) zaległości podatkowe, w tym również za zaległości, o których mowa w art. 52 oraz art. 52a;
- 2) odsetki za zwłokę od zaległości podatkowych spadkodawcy;
- 3) pobrane, a niewpłacone podatki z tytułu sprawowanej przez spadkodawcę funkcji płatnika lub inkasenta;
- 4) niezwrócone przez spadkodawcę zaliczki na naliczony podatek od towarów i usług oraz ich oprocentowanie;
- 5) opłatę prolongacyjną;
- 6) koszty postępowania podatkowego;
- 7) koszty upomnienia i koszty postępowania egzekucyjnego prowadzonego wobec spadkodawcy powstałe do dnia otwarcia spadku.

Po myśli art. 100 § 1 Ordynacji podatkowej – w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2016r. – organ podatkowy orzeka w jednej decyzji o zakresie odpowiedzialności lub uprawnień poszczególnych spadkobierców na podstawie decyzji ostatecznych wydanych wobec spadkodawcy oraz jego zobowiązań wynikających z prawidłowych deklaracji.

Zgodnie z § 2 w/w przepisu, jeżeli deklaracja złożona przez spadkodawcę jest nieprawidłowa lub deklaracji nie złożono, orzekając o zakresie odpowiedzialności lub uprawnień spadkobierców, organ podatkowy jednocześnie ustala lub określa kwoty, o których mowa w art. 21 § 3 i 3a, art. 24 lub art. 74a.

W § 3 określono termin płatności przez spadkobiercę zobowiązań, o których mowa w § 2, który wynosi 14 dni od dnia doręczenia decyzji.

Natomiast zgodnie z art. 101 § 1 w/w ustawy, odsetki za zwłokę od zaległości podatkowych spadkodawcy oraz oprocentowanie niezwróconych zaliczek naliczonego podatku od towarów i usług naliczane są do dnia otwarcia spadku.

W przypadku niedotrzymania przez spadkobierców terminu określonego w art. 100 § 3 odsetki za zwłokę oraz oprocentowanie, o których mowa w § 1, naliczane są nadal (§ 2).

Zgodnie z treścią art. 1012 k.c. spadkobierca może bądź przyjąć spadek bez ograniczenia odpowiedzialności za długi (przyjęcie proste), bądź przyjąć spadek z ograniczeniem tej odpowiedzialności (przyjęcie z dobrodziejstwem inwentarza), bądź też spadek odrzucić.

W myśl art. 1031 § 1 k.c. w razie prostego przyjęcia spadku spadkobierca ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe bez ograniczenia.

Z kolei zgodnie z § 2 tego przepisu – w brzmieniu obowiązującym do 18 października 2015r. – w razie przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza spadkobierca ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe tylko do wartości ustalonego w wykazie inwentarza albo spisie inwentarza stanu czynnego spadku. Powyższe ograniczenie odpowiedzialności odpada, jeżeli spadkobierca podstępnie pominął w wykazie inwentarza lub podstępnie nie podał do spisu inwentarza przedmiotów należących do spadku lub przedmiotów zapisów windykacyjnych albo podstępnie uwzględnił w wykazie inwentarza lub podstępnie podał do spisu inwentarza nieistniejące długi.

Zgodnie z art. 1034 § 1 k.c. do chwili działu spadku spadkobiercy ponoszą solidarną odpowiedzialność za długi spadkowe. Jeżeli jeden ze spadkobierców spełnił świadczenie, może on żądać zwrotu od pozostałych spadkobierców w częściach, które odpowiadają wielkości ich udziałów.

W myśl § 2 od chwili działu spadku spadkobiercy ponoszą odpowiedzialność za długi spadkowe w stosunku do wielkości udziałów.

W realiach badanej sprawy nie jest sporne, że odwołujący są spadkobiercami zmarłego Z. P. z dobrodziejstwem inwentarza.

W świetle wszystkich zebranych w sprawie dowodów, i poczynionych, na ich podstawie, ustaleń faktycznych Sąd uznał, że Z. P. prowadził, w spornym okresie, działalność w zakresie architektury i z tego tytułu był objęty obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym na podstawie art. 8 ust. 6 pkt 1 ustawy systemowej.

W myśl art. 2 ustawy z 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2017 r. poz. 2168 z późn. zm.), obowiązującej w czasie, którego dotyczy zaskarżona decyzja, za działalność gospodarczą uznawano zarobkową działalność wytwórczą, budowlaną, handlową, usługową oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodową, o ile były wykonywane w sposób zorganizowany i ciągły.

Działalność gospodarczą można podjąć w dniu złożenia wniosku o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej albo po dokonaniu wpisu do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej (art.17 ust.1).

W orzecznictwie przyjmuje się, że cechami działalności gospodarczej są: 1)zawodowy (a więc stały) charakter, 2) związana z nią powtarzalność podejmowanych działań, 3) podporządkowanie zasadzie racjonalnego gospodarowania i 4) uczestnictwo w obrocie gospodarczym (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 6 grudnia 1991 r., sygn. III CZP 117/91, opubl. OSNCP 1992 nr 5, poz. 65).

Podkreśla się także, iż dla uznania określonej przedmiotowo działalności za działalność gospodarczą konieczne jest łączne zaistnienie trzech jej cech funkcjonalnych: zarobkowości, zorganizowania i ciągłości. Brak którejkolwiek z nich oznacza, że dana działalność nie może być zakwalifikowana do kategorii działalności gospodarczej. Przesłanka wykonywania działalności gospodarczej w sposób ciągły nie jest rozumiana jako konieczność jej wykonywania bez przerwy, lecz jako zamiar powtarzalności określonych czynności w odróżnieniu od ich przypadkowości, sporadyczności lub okazjonalności. Przyjmuje się zatem, że działalność gospodarcza z założenia jest działalnością wykonywaną w sposób zorganizowany i nastawioną na nieokreślony z góry okres czasu, a ponadto związana jest z nią konieczność ponoszenia przez przedsiębiorcę ryzyka gospodarczego. Nie uznaje się więc za działalność gospodarczą: działalności okresowej i sporadycznej (por. wyrok Sądu Najwyższego z 30 listopada 2005 r., sygn. I UK 95/05, opubl. Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych rok 2006, Nr 19-20, poz. 311, str. 863; postanowienie Sądu Najwyższego z 17 lipca 2003 r., sygn. II UK 111/03, opubl. Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych rok 2003, Nr 17, poz. 1; wyrok NSA z dnia 19

marca 1991 r., (...) SA/Wa 898/90, (...) 1992, nr 3-4, poz. 58; wyrok NSA z dnia 17 września 1997 r., (...) SA/Wa (...), Pr. Gosp. 1998, nr 1, s. 32).

Istotne jest, przy tym, że kwestie, związane z formalnym zarejestrowaniem, wyrejestrowaniem, czy zgłaszaniem przerw w tej działalności mają pewne znaczenie w sferze dowodowej, ale nie przesądzają same w sobie o podleganiu obowiązkowi ubezpieczenia społecznego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 14.09.2007 r., III UK 35/2007).

Przypomnieć należy, że sytuacja osób prowadzących działalność gospodarczą uległa częściowej zmianie z dniem 20 września 2008 r. (tekst jedn.: po wprowadzeniu do ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2010 r. Nr 220, poz. 1447 z późn. zm.) przepisu art. 14a umożliwiającego zawieszenie działalności gospodarczej oraz przed zmianą treści art. 13 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 z późn. zm.) Przepis ten w okresie spornym miał następujące brzmienie: Przedsiębiorca niezatrudniający pracowników może zawiesić wykonywanie działalności gospodarczej na okres od 30 dni do 24 miesięcy.

Skutkiem powyższej zmiany było wprowadzenie zmiany do art. 13 ust. 1 pkt 4 s.u.s., zgodnie z którym obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby fizyczne w następujących okresach: (...) osoby prowadzące pozarolniczą działalność - od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

Powyższa zmiana, z pewnością, poprawiła sytuację przedsiębiorców, czasowo, decydujących się na zaprzestanie działalności gospodarczej. Godzi się jednak zważyć, że istota normy nie zmieniła się znacząco, albowiem nadal pozostała zasada, wedle której obowiązek ubezpieczeń wiąże się z okresem faktycznego prowadzenia działalności gospodarczej od momentu jej rozpoczęcia do momentu jej zakończenia. Oczywiście nadal (czy nawet tym bardziej) aktualne jest stanowisko judykatury wyrażające się w aprobowanym przez Sąd poglądzie, że (przedsiębiorca podlega ubezpieczeniu) od dnia rozpoczęcia wykonywania tej działalności do dnia jej zaprzestania, bez względu na to czy w ramach danej działalności osiąga przychody, czy też ich nie osiąga, jeżeli pozostaje w gotowości do prowadzenia tej działalności.

W realiach niniejszej sprawy należy przypomnieć, że przedmiotem sporu była kwestia podlegania przez odwołującego obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej w okresie od lipca 2015 r. do grudnia 2016 r. skutkująca obowiązkiem opłacenia przez niego składek na ubezpieczenia społeczne.

Zdaniem organu rentowego, w związku z tym, że płatnik w spornym okresie figurował w ewidencji działalności gospodarczej jako osoba taką działalność prowadząca, powinien był podlegać obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tego tytułu, a nadto opłacać składki na Fundusz Pracy.

Z kolei odwołujący się twierdzili, że Z. P. spornej działalności gospodarczej w tym czasie nie prowadził, bowiem stał temu na przeszkodzie faktyczny stan jego zdrowia, a po drugie (co zostanie odrębnie omówione w dalszej części uzasadnienia) podnosili, że Z. P. był twórcą w rozumieniu art. 8 ust. 6 pkt 2 ustawy systemowej wobec czego zgodnie z art. 9 ust. 4c tej ustawy nie podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako osoba prowadząca działalność gospodarczą ze względu na to, że posiadał w tym czasie ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Dodać należy, że wnioskodawcy nie kwestionowali wysokości zadłużenia składkowego, lecz powoływał się jedynie na to, że Z. P. nie był w spornym okresie obowiązany do uiszczania należności składkowych z w/w przyczyn. Wysokość zadłużenia składkowego znajduje odzwierciedlenie w dokumentach zawartych w aktach organu rentowego i Sąd nie znalazł z urzędu podstaw do ich zakwestionowania.

Odnosząc się zatem do argumentacji skarżących dotyczącej kwestii faktycznego prowadzenia w spornym okresie działalności gospodarczej przez Z. P. Sąd zważył, że czasowe granice prowadzenia działalności gospodarczej oraz podlegania z tego tytułu obowiązkowi ubezpieczenia społecznego wyznacza wpis do ewidencji działalności

gospodarczej. Istnienie wpisu do ewidencji wprawdzie nie przesądza o faktycznym prowadzeniu działalności gospodarczej, jednakże wpis ten prowadzi do domniemania prawnego, według którego osoba wpisana do ewidencji, która nie zgłosiła zawiadomienia o zaprzestaniu prowadzenia działalności gospodarczej, jest traktowana jako prowadząca taką działalność. W konsekwencji domniemywa się, że skoro nie nastąpiło wykreślenie działalności gospodarczej z ewidencji, to działalność ta była faktycznie prowadzona i w związku z tym istniał obowiązek zapłaty składek na ubezpieczenie społeczne. Domniemanie to może być obalone w drodze przeprowadzenia przeciwdowodu, który obciąża stronę twierdzącą o faktach przeciwnych twierdzeniom wynikającym z domniemania. W sprawie o podleganie obowiązkowi ubezpieczenia społecznego ciężar dowodu istnienia rzeczywistej przerwy w prowadzeniu działalności gospodarczej (art. 6 k.c.) spoczywa na ubezpieczonym / por. wyrok Sądu Najwyższego z 19 marca 2007 r. III UK 133/06, opubl: Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych rok 2008, Nr 7-8, poz. 114, str. 332; postanowienie Sądu Najwyższego z 21 lutego 2008 r. II UK 300/07, niepubl; wyrok Sądu Najwyższego z 6 listopada 2008 r. II UK 85/08, niepubl.; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 29 stycznia 2013 r. III AUa 802/12, opubl. LEX nr 1271809/.

W ocenie Sądu Okręgowego, zebrany w sprawie materiał dowodowy, nie potwierdził wersji skarżących, że Z. P. od lipca 2015 r. do grudnia 2016 r. w rzeczywistości nie prowadził działalności gospodarczej. Twierdzenia te pozostały gołosłowne, a jako takie są nieudowodnione. Przeczą tej wersji, natomiast, zeznania podatkowe za 2015 r. i 2016 r., wystawiona we wrześniu 2016 r. faktura, a także to, że przez cały czas Z. P. był czynnym członkiem I. Architektów, opłacał z tytułu działalności składki członkowskie, regulował też składki na ubezpieczenie zdrowotne, w całym spornym okresie, a z (...) wynika, że nigdy nie zawiesił swojej działalności, ani nie zaprzestał jej prowadzenia. Ponadto, Sąd zważył, że z zeznań świadka Z. T. wynika, że nie istnieje żadna formalna umowa sprzed 2015 r. na wykonanie projektu architektonicznego, za który została wystawiona przez Z. P. we wrześniu 2016 r., wobec czego nie ma żadnych obiektywnych dowodów, które potwierdzałyby, że faktycznie została zawarta i wykonana przed lipcem 2015 r. Sąd zważył też, że z zeznań odwołującej M. P. wynika, że Z. P. w spornym okresie nie zatrudniał żadnej osoby w swojej pracowni architektonicznej. Jednocześnie Sąd miał na uwadze, że świadek Z. T. zeznał, iż obiekt, którego dotyczył projekt Z. P. został Fundacji (...) przekazany przez Caritas dopiero w 2015 r. w użytkowanie. Nie ma zatem żadnych wiarygodnych dowodów, że Z. P. wykonał rzeczony projekt przed 2015 r. Powyższe skutkuje przyjęciem, że nie zostało skutecznie obalone przez odwołujących domniemanie wynikające z wpisu do (...) dotyczącego Z. P., w którym nie ma żadnej informacji o zaprzestaniu prowadzenia działalności gospodarczej, ani też o jej zawieszeniu.

Odnosząc się zaś do twierdzeń odwołujących, że Z. P. jako twórca z uwagi na przyznane mu prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy nie był zobowiązany do uiszczania składek na ubezpieczenia społeczne w okresie objętym skarżoną decyzją, Sąd Okręgowy zważył, że według art. 8 ust. 7 ustawy systemowej za twórcę, o którym mowa w ust. 6 pkt 2, uważa się osobę, która tworzy dzieła w zakresie architektury, architektury wnętrz, architektury krajobrazu, urbanistyki, literatury pięknej, sztuk plastycznych, muzyki, fotografii, twórczości audiowizualnej, choreografii i lutnictwa artystycznego oraz sztuki ludowej, będące przedmiotem prawa autorskiego.

Nie ulega wątpliwości, że działalność pozarolnicza w zakresie architektury może być traktowana jako działalność twórcza. Jednakże samo wykonywanie działalności twórczej nie wystarcza do powstania obowiązku ubezpieczenia społecznego z tego tytułu. Prowadzona przez zmarłego działalność musiała bowiem zostać uznana za działalność twórczą i dopiero wtedy stanowiłaby tytuł do objęcia ubezpieczeniem społecznym. Uznanie takie następuje w formie decyzji Komisji do spraw Zaopatrzenia Emerytalnego Twórców, działającej przy ministrze właściwym do spraw kultury (obecnie jest to Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego). Dopiero po uzyskaniu decyzji Komisji stwierdzającej, że prowadzona działalność ma charakter twórczy lub artystyczny, osoba wykonująca tę działalność może zgłosić się do ubezpieczeń społecznych z tego właśnie tytułu.

O tym, czy działalność pozarolnicza może być uznana za działalność twórczą, nie decyduje organ rentowy. Zgodnie, bowiem, z art. 8 ust. 9 ustawy systemowej, uznanie działalności za twórczą lub artystyczną i ustalenie daty jej rozpoczęcia następuje w formie decyzji Komisji do spraw Zaopatrzenia Emerytalnego Twórców, działającej przy ministrze właściwym do spraw kultury. Minister właściwy do spraw kultury w uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego powołuje, w drodze rozporządzenia, Komisję oraz szczegółowo określa jej zadania,

a także skład i tryb działania (art. 8 ust. 10 tej ustawy). Na podstawie upoważnienia ustawowego z art. 8 ust. 10 ustawy systemowej zostało wydane rozporządzenie Ministra Kultury i Sztuki z dnia 9 marca 1999 r. w sprawie powołania Komisji do spraw Zaopatrzenia Emerytalnego Twórców oraz szczegółowego określenia jej zadań, składu i trybu działania (Dz.U. z 1999 r., Nr 27, poz. 250).

Zadaniem Komisji jest uznawanie działalności za twórczą lub artystyczną i ustalanie daty jej rozpoczęcia (§ 2 ust. 1 rozporządzenia). Komisja wydaje decyzje na podstawie dokumentów potwierdzających czas trwania i charakter działalności twórczej bądź artystycznej, wykonywanej na podstawie umowy o pracę, umowy o dzieło, umowy zlecenia, a także katalogów z wystaw, recenzji, przyznanych nagród i wyróżnień oraz:

- 1) dyplomu ukończenia szkoły artystycznej odpowiedniego typu lub szkoły wyższej na kierunku odpowiednim do wykonywanej działalności twórczej lub artystycznej albo;
- 2) wydanego przez właściwe stowarzyszenie zrzeczające twórców lub artystów zaświadczenia o nabyciu w drodze praktyki umiejętności zawodowych (§ 2 ust. 2 rozporządzenia).

Jak wynika z przytoczonych przepisów rozporządzenia z dnia 9 marca 1999 r. Komisja do spraw Zaopatrzenia Emerytalnego Twórców na wniosek zainteresowanej osoby wydaje decyzję, w której uznaje określoną działalność za twórczą lub artystyczną oraz ustala datę jej rozpoczęcia. Decyzja jest wydawana na podstawie odpowiednich dokumentów potwierdzających czas trwania i charakter działalności twórczej bądź artystycznej. Postępowanie przed Komisją jest właściwym miejscem do wykazywania przez zainteresowanego, że jego działalność ma charakter działalności twórczej. Nie może o tym decydować organ rentowy, który nie ma odpowiednich kompetencji ani instrumentów do dokonania oceny czy określona działalność zawodowa ma charakter działalności twórczej.

Sąd Okręgowy miał na uwadze, że decyzja Komisji do spraw Zaopatrzenia Emerytalnego Twórców nie ma charakteru konstytutywnego, a jedynie charakter deklarytoryjny. To, czy ktoś jest twórcą i tworzy dzieła w zakresie, między innymi, architektury krajobrazu, sztuk plastycznych albo sztuki ludowej, będące przedmiotem prawa autorskiego, nie wynika z decyzji jakiegokolwiek organu, lecz z wartości artystycznej stworzonego dzieła i twórczego wkładu twórcy w jego stworzenie. Inaczej mówiąc, o tym, czy określone dzieło ma przymiot utworu w rozumieniu prawa autorskiego, nie może zdecydować jakikolwiek organ (może to natomiast ocenić sąd w sprawie cywilnej dotyczącej ochrony praw autorskich twórcy dzieła). Jednak Komisja do spraw Zaopatrzenia Emerytalnego Twórców nie ocenia charakteru konkretnych dzieł (utworów). Decyzja Komisji jest niezbędna do ustalenia określonego tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym. Tylko pozytywna dla osoby zainteresowanej decyzja Komisji pozwala na objęcie twórcy tytułem ubezpieczenia właściwym dla osób prowadzących działalność twórczą, a nie dla osób prowadzących "zwykłą" działalność gospodarczą. (zob. wyrok SN z 1.10.2019 r., I UK 192/18, OSNP 2020, nr 12, poz. 136).

W rozpoznawanej sprawie, nie ustalono, aby Z. P. występował do Komisji do spraw Zaopatrzenia Emerytalnego Twórców z wnioskiem o uznanie jego działalności za twórczą i aby uzyskał pozytywną decyzję tej Komisji, co dopiero mogłoby stanowić podstawę do przyjęcia, że jako twórca mający ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy podlega jedynie dobrowolnie (na swój wniosek), a nie obowiązkowo, ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym - zgodnie z art. 9 ust. 5 ustawy systemowej.

Ponieważ Skarżący nie wykazali, aby Z. P. prowadził działalność - twórczą - w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniu społecznym, to, w okresie będącym przedmiotem badań i ocen, w rozpoznawanej sprawie, zdaniem Sądu, należy uznać, że podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym w związku z prowadzeniem działalności gospodarczej.

Wymaga podkreślenia, że art. 9 ust. 4c ustawy systemowej wskazuje, że osoby prowadzące działalność gospodarczą, o której mowa w art. 8 ust. 6 pkt 1, mające ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, tak jak w przypadku Z. P., podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym do czasu ustalenia prawa do emerytury.

Reasumując powyższe rozważania – zdaniem Sądu Okręgowego w świetle całokształtu materiału dowodowego i poczynionych na jego podstawie ustaleń należy uznać, że Z. P. był w spornym okresie jako osoba prowadząca działalność gospodarczą osobą podlegającą obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym zgodnie z art. 9 ust. 4c ustawy systemowej i był obowiązany był opłacać składki na ubezpieczenia społeczne mimo ustalonego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Zgodnie z brzmieniem art. 46 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, Z. P., jako płatnik składek, obowiązany był do obliczenia, rozliczenia oraz opłacania w terminach określonych ustawą, należnych składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne za każdy miesiąc kalendarzowy. Niedopełnienie tego obowiązku spowodowało powstanie na koncie Z. P., jako płatnika składek, zadłużenia za wskazany w zaskarżonej decyzji okres w łącznej kwocie 13.706,82 zł. Odwołujący nie podważali w niniejszym postępowaniu wysokości tego zadłużenia.

W tym stanie rzeczy, ZUS był uprawniony do sporządzenia po śmierci Z. P. deklaracji rozliczeniowych od czerwca 2014 r. do grudnia 2016 r. w zakresie obowiązkowych ubezpieczeń społecznych. Zobowiązanie wynikające z ustalonego przez pozwanego zadłużenia Z. P. z tytułu składek zgodnie z w/w przepisami Ordynacji podatkowej nie uległo przedawnieniu w zakresie, którego dotyczy skarżona decyzja, tj. w okresie od lipca 2015 r. do grudnia 2016 r., i zostało prawidłowo przeniesione w tej decyzji solidarnie na spadkobierców.

W konsekwencji Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołania uznając je za bezzasadne.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd Okręgowy orzekł na mocy art. 98 § 1 i 1¹ KPC w zw. z art. 99 KPC i w zw. z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 265).

A.P.

ZARZĄDZENIE

Odpis uzasadnienia doręczyć pełnomocnikowi wnioskodawców - adwokat I. K. za pośrednictwem PORTALU INFORMACYJNEGO